

KOMISJA
EUROPEJSKA

WYSOKI PRZEDSTAWICIEL UNII
DO SPRAW ZAGRANICZNYCH I
POLITYKI BEZPIECZEŃSTWA

Bruksela, dnia 13.10.2021 r.
JOIN(2021) 27 final

**WSPÓLNY KOMUNIKAT DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**Silniejsze zaangażowanie UE na rzecz pokojowej, zrównoważonej i prosperującej
Arktyki**

WPROWADZENIE

Unia Europejska (UE) jest obecna w Arktyce. Jako mocarstwo geopolityczne UE ma strategiczne i bieżące interesy zarówno na obszarach Arktyki europejskiej, jak i w szerszym regionie Arktyki. W podstawowym interesie UE leży również wspieranie wielostronnej współpracy w Arktyce oraz działania na rzecz zapewnienia, aby pozostała ona bezpieczna, stabilna, zrównoważona, pokojowa oraz prosperująca. Jako jeden z najważniejszych partnerów gospodarczych UE jest współodpowiedzialna za globalny zrównoważony rozwój, również w regionach Arktyki, oraz za warunki życia mieszkańców, w tym ludności rdzennej. UE wywiera znaczący wpływ na Arktykę poprzez swój ślad środowiskowy oraz popyt na zasoby i produkty pochodzące z tego regionu.

Zmiana klimatu stanowi najbardziej wieloaspektowe zagrożenie dla Arktyki, a ponadto osiągnęła już bezprecedensowy punkt kryzysowy¹. Arktyka jest obszarem szczególnie wrażliwym na globalne ocieplenie – w ciągu ostatnich 50 lat temperatura w tym regionie rosła trzy razy szybciej od średniej globalnej. Obecna morska pokrywa lodowa Arktyki znajduje się na najniższym poziomie od co najmniej 1850 r., a ponadto przewiduje się, że do 2050 r. przynajmniej raz osiągnie stan praktycznie bezlodowy przy swoim letnim minimum. Co więcej, zmniejsza się pokrywa lodowa Grenlandii, a topnienie wiecznej zmarzliny nasila się w całej Arktyce. Te wzajemnie powiązane zmiany zachodzące w Arktyce powodują podnoszenie się poziomu mórz, zakłócają systemy pogodowe i prowadzą do erozji obszarów przybrzeżnych, utraty różnorodności biologicznej oraz niszczenia powiązanych ekosystemów. Utrata zdolności odbijania promieniowania spowodowana kurczeniem się lodu morskiego – efekt albedo – oraz uwalnianie gazów cieplarnianych w wyniku topnienia wiecznej zmarzliny dodatkowo przyspieszają zmianę klimatu i mogą przyczynić się do osiągnięcia punktów krytycznych w systemie klimatycznym. Fatalne konsekwencje, spotęgowane przez degradację środowiska, rozciągają się na całą planetę i poważnie wpływają na przyrodę i ludzi na wiele sposobów, przy czym niektóre z nich dopiero teraz stają się zauważalne. Szczególnie dotknięta jest ludność rdzenna, a pogarszająca się sytuacja ograniczy perspektywę dla przyszłych pokoleń. W ostatnim sprawozdaniu Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu (IPCC) ponownie podkreślono pilną potrzebę podjęcia natychmiastowych i zdecydowanych działań².

Obecne dziesięciolecie jest rozstrzygające w walce z kryzysem klimatycznym i kryzysem różnorodności biologicznej. UE jest światowym liderem w podejmowaniu tych starań i jest gotowa w pełni odegrać swoją rolę i przyjąć na siebie globalną odpowiedzialność poprzez nowe prawo klimatyczne i pakiet „Gotowi na 55”³ przed 26. Konferencją Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu. Działania w dziedzinie klimatu mają szczególne znaczenie dla Arktyki ze względu na ogromny efekt domina, jaki wywołują rosnące temperatury w tym regionie. Centralnym elementem działań UE na rzecz Arktyki będą wnioski ustawodawcze w ramach Europejskiego Zielonego Ładu⁴ wraz z nowym podejściem UE do zrównoważonej niebieskiej gospodarki⁵, wspieranym przez naukę,

¹ IPCC, „Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change” [„Zmiana klimatu w 2021 r.: podstawa naukowa. Wkład I grupy roboczej w szóste sprawozdanie oceniające Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu”] (<https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/>).

² Tamże.

³ Wnioski w ramach pakietu „Gotowi na 55” łączą stosowanie systemu handlu uprawnieniami do emisji zwiększone wykorzystanie energii odnawialnej; większą efektywność energetyczną; szybsze wprowadzanie niskoemisyjnych rodzajów transportu; dostosowanie polityki podatkowej; środki zapobiegające ucieczce emisji oraz narzędzia umożliwiające ochronę i rozwój naturalnych pochłaniaczy dwutlenku węgla.

⁴ COM(2019) 640.

⁵ COM(2021) 240.

innowacje i inwestycje regionalne.

Państwa arktyczne⁶ ponoszą główną odpowiedzialność za podejmowanie wyzwań i wykorzystywanie możliwości na swoim terytorium. Wiele z tych wyzwań wykracza jednak poza granice państwowe i granice regionu i można im skuteczniej sprostać poprzez współpracę regionalną lub wielostronną. W tym kontekście należy również wziąć pod uwagę rolę UE jako prawodawcy w odniesieniu do części Arktyki europejskiej.

Wzmoczone zainteresowanie zasobami i szlakami transportowymi Arktyki może przekształcić ten region w obszar lokalnej i geopolitycznej konkurencji oraz potencjalnych napięć, które mogą zagrozić interesom UE. Globalny popyt na produkty pochodzące ze źródeł zlokalizowanych w Arktyce stanowi potwierdzenie, że rozwój Arktyki nie jest napędzany wyłącznie przez lokalne siły polityczne i gospodarcze.

Te wyzwania i możliwości są wzajemnie powiązane, a najlepszym sposobem radzenia sobie z wieloma z nich jest działanie w sposób skoordynowany i w ścisłej współpracy z państwami regionu Arktyki, władzami regionalnymi oraz społecznościami lokalnymi. **Pełne zaangażowanie UE w sprawę Arktyki stanowi geopolityczną konieczność.** Podstawę działań UE muszą stanowić jej wartości i zasady, takie jak praworządność, poszanowanie praw człowieka, zrównoważony rozwój, równouprawnienie płci, różnorodność i włączenie społeczne, wsparcie dla multilateralizmu opartego na zasadach⁷ oraz przestrzeganie prawa międzynarodowego, w szczególności postanowień Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza (UNCLOS).

CELE

Opierając się na swojej polityce określonej w poprzednich wspólnych komunikatach w sprawie Arktyki^{8 9}, a także bazując na globalnej strategii na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej z 2016 r. oraz priorytetach politycznych Komisji, UE zwiększy swoje zaangażowanie w sprawę Arktyki poprzez:

- działania na rzecz utrzymania pokojowego i konstruktywnego dialogu oraz współpracy w zmieniających się warunkach geopolitycznych oraz utrzymania bezpieczeństwa i stabilności Arktyki poprzez poruszanie kwestii dotyczących Arktyki w kontaktach zewnętrznych, wzmacnianie współpracy regionalnej oraz sporządzanie prognoz strategicznych w odniesieniu do pojawiających się wyzwań w zakresie bezpieczeństwa;
- stawienie czoła wyzwaniom ekologicznym, społecznym, gospodarczym i politycznym wynikającym ze zmiany klimatu oraz podjęcie zdecydowanych działań w celu przeciwdziałania zmianie klimatu i degradacji środowiska naturalnego, zwiększenie odporności Arktyki poprzez prawodawstwo w dziedzinie ochrony środowiska, wspólne działania w zakresie emisji sadzy i topnienia wiecznej zmarzliny, a także poprzez dążenie do tego, by ropa naftowa, węgiel kamienny i gaz pozostawały w ziemi, również w regionach Arktyki;

⁶ Kanada, Królestwo Danii, Finlandia, Islandia, Norwegia, Rosja, Szwecja, Stany Zjednoczone.

⁷ JOIN(2021) 3.

⁸ COM(2008) 763, JOIN(2012) 19 i JOIN(2016) 21.

⁹ Konkluzje Rady z dnia 25 stycznia 2021 r. w sprawie dyplomacji klimatycznej i energetycznej – realizacja zewnętrznego wymiaru Europejskiego Zielonego Ładu.

- wspieranie sprzyjającego włączeniu społecznemu i zrównoważonego rozwoju regionów Arktyki z korzyścią dla ich mieszkańców i przyszłych pokoleń, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb ludności rdzennej, kobiet i młodzieży, oraz inwestowanie w przyszłościowe miejsca pracy i niebieską gospodarkę.

1. REGION POKOJOWEJ WSPÓŁPRACY W NOWYCH WARUNKACH GEOPOLITYCZNYCH

UE wzmocni swoje prognozy strategiczne, włączy kwestie dotyczące Arktyki do głównego nurtu swoich działań zewnętrznych w zakresie dyplomacji oraz będzie bazować na współpracy regionalnej. Aby zmniejszyć obawy dotyczące bezpieczeństwa, rozszerzy ona zdolności w zakresie ochrony ludności oraz współpracę w dziedzinie działań poszukiwawczo-ratowniczych oraz zintensyfikuje badania nad topnieniem wiecznej zmarzliny.

W ostatnich latach wyraźnie wzrosła liczba państw wyrażających zainteresowanie regionami Arktyki. Wiąże się to z ryzykiem, że Arktyka stanie się obszarem konkurencji geopolitycznej i że zadziała to na szkodę interesów UE. Wraz z rosnącym zainteresowaniem zasobami i szlakami transportowymi Arktyki nastąpił gwałtowny wzrost aktywności wojskowej w wielu częściach tego regionu. UE zobowiązała się do utrzymywania bezpiecznej, stabilnej, zrównoważonej i prosperującej Arktyki, która musi pozostać regionem pokojowej współpracy wielostronnej, w którym nie będą występowały większe napięcia. W swoich konkluzjach w sprawie dyplomacji klimatycznej i energetycznej opublikowanych w styczniu 2021 r.⁸ Rada zwróciła uwagę na znaczenie kwestii środowiskowych i zmiany klimatu dla bezpieczeństwa i obrony oraz na potrzebę ścisłej współpracy z krajami partnerskimi i organizacjami międzynarodowymi, takimi jak system Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), oraz w ramach partnerstw wielostronnych.

Wydaje się, że koncentracja sił wojskowych w rosyjskiej części Arktyki odzwierciedla zarówno globalne pozycjonowanie strategiczne, jak i priorytety krajowe, w tym podwójne wykorzystanie infrastruktury. Oprócz zwiększenia wyzwań w zakresie bezpieczeństwa działania te mogą również jeszcze bardziej pogorszyć skutki zmiany klimatu. Wspomniana koncentracja sił wojskowych ma miejsce częściowo dlatego, że długie północne wybrzeże staje się o wiele bardziej dostępne, ale w dużej mierze jest to związane z kwestiami, które nie dotyczą Arktyki¹⁰. Wiele państw, w tym Stany Zjednoczone, Norwegia, Zjednoczone Królestwo, Dania, Kanada i Islandia, podobnie jak Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO), uważnie śledzi rozwój sytuacji, aby zareagować na rosnącą obecność Rosji na wodach i w przestrzeni powietrznej Arktyki. Zaobserwowano również ożywienie działań innych graczy, w tym Chin, oraz wzrost zainteresowania takimi dziedzinami, jak własność infrastruktury krytycznej, budowa kabli morskich, żegluga światowa, cyberprzestrzeń i dezinformacja.

Wzrost liczby wniosków o przyznanie statusu obserwatora w Radzie Arktycznej odzwierciedla nowe otoczenie geopolityczne. Dążąc do dalszego zwiększania zaangażowania w prace grup roboczych i eksperckich Rady Arktycznej, UE ponownie występuje z wnioskiem o przyznanie jej statusu oficjalnego obserwatora. UE będzie nadal wносить wkład w prace Rady Arktycznej zgodnie z deklaracją kiruńską Rady Arktycznej z maja 2013 r.¹¹ W stosownych przypadkach

¹⁰ Zob. wspólny komunikat pt. „Stosunki UE–Rosja”, JOIN(2021) 20.

¹¹ Sekretariat Rady Arktycznej, deklaracja z Kiruny, Kiruna, Szwecja, 15 maja 2013 r.

UE będzie współpracować z obserwatorami, w tym z państwami członkowskimi UE.

Wzmocnienie prognoz strategicznych

UE uważnie i pod pewnymi względami z niepokojem śledzi rozwój sytuacji w zakresie bezpieczeństwa. Bezpieczeństwo Arktyki obejmuje elementy środowiskowe, gospodarcze oraz polityczno-wojskowe, których nie można postrzegać w oderwaniu od siebie. Zmiana klimatu i topnienie pokrywy lodowej prowadzą do wzrostu zainteresowania geopolitycznego, co wiąże się z dużym potencjałem zwiększenia konkurencji strategicznej. UE będzie rozwijać swoje zdolności w zakresie prognozy strategicznej zgodnie z różnymi obszarami działań ujętymi w sprawozdaniu dotyczącym prognozy strategicznej z 2021 r.¹², aby lepiej zrozumieć konsekwencje zmiany klimatu w regionie Arktyki dla bezpieczeństwa oraz ich wpływ na globalne środowisko bezpieczeństwa. Będzie ona współpracować ze swoimi partnerami, w tym ze Stanami Zjednoczonymi, Kanadą, Norwegią i Islandią, a także z NATO w zakresie prognoz strategicznych poprzez analizę średnio- i długoterminowego wpływu zmiany klimatu na bezpieczeństwo oraz udostępnianie badań i danych w ramach szerszej wymiany z NATO w kontekście zmiany klimatu i bezpieczeństwa.

W świetle nasilonych działań gospodarczych i wojskowych Centrum Satelitarne Unii Europejskiej (Satcen) oferuje bezpieczną analizę geoprzestrzenną, która wesprze starania UE na rzecz monitorowania sytuacji w zakresie bezpieczeństwa w regionie Arktyki i przyczyni się do zwiększenia stabilności poprzez środki budowania zaufania i zapobieganie nieprzewidzianym zdarzeniom. Galileo oferuje już usługi poszukiwawczo-ratownicze i może zapewniać inne usługi związane z bezpieczeństwem. Usługa publiczna o regulowanym dostępie systemu Galileo zapewni uprawnionym użytkownikom nieograniczony i nieprzerwany dostęp do niezawodnych usług nawigacyjnych w Arktyce, zwiększając bezpieczeństwo operacji w tym regionie.

Wykorzystanie wzajemnie wspierających się polityk UE

Polityka UE opiera się na zasadach określonych w Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, Agendzie 2030 ONZ oraz celach zrównoważonego rozwoju, a także na zaangażowaniu UE w prace Rady Arktycznej i Euro-arktycznej Rady Morza Barentsa oraz ramy polityki wymiaru północnego (zob. ramka 1).

OBSZAR ZAINTERESOWANIA 1: UE i wymiar północny

Wymiar Północny jest wspólną polityką UE, Rosji, Norwegii i Islandii.

Cztery partnerstwa w ramach wymiaru północnego koncentrują działania wokół następujących tematów: i) środowisko (w tym bezpieczeństwo jądrowe); ii) zdrowie publiczne i dobrostan społeczny; iii) transport i logistyka oraz iv) kultura.

Partnerstwo na rzecz środowiska w ramach wymiaru północnego (NDEP) przyczynia się do poprawy oczyszczania ścieków w zlewni Morza Bałtyckiego i zajmuje się kwestią emisji sadzy. Projekty w ramach partnerstwa są realizowane poprzez zarządzany przez Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR) Fundusz Wsparcia NDEP (łącznie 350 mln EUR), którego funkcjonowanie przedłużono do 2027 r. Segment dotyczący bezpieczeństwa jądrowego NDEP jest wielostronnym mechanizmem finansowania, którego celem jest przeciwdziałanie ryzyku związanemu z dziedzictwem jądrowym z czasów Związku Radzieckiego w północno-zachodniej Rosji. W Morzu Barentsa znajduje się jedno z największych na świecie miejsc nagromadzenia wypalonego paliwa jądrowego i odpadów promieniotwórczych. Od 2002 r. partnerzy przekazali 166,3 mln EUR

¹² COM(2021) 750 final z 8.9.2021 – „Sprawozdanie dotyczące prognozy strategicznej z 2021 r. Zdolność i swoboda UE w zakresie podejmowania działań”.

na rzecz segmentu dotyczącego bezpieczeństwa jądrowego. UE przeznaczyła 44 mln EUR na działania w ramach segmentu dotyczącego ochrony środowiska i 40 mln EUR na rzecz segmentu dotyczącego bezpieczeństwa jądrowego. Projekty NDEP przyczyniły się do radykalnej poprawy stanu środowiska naturalnego w Morzu Bałtyckim i ograniczenia niebezpieczeństwa skażenia radiologicznego w wodach Arktyki.

UE zbudowała silne międzynarodowe sieci współpracy w zakresie badań naukowych nad Arktyką, które stanowią narzędzie dyplomatyczne¹³, obejmujące m.in. dwustronne umowy o współpracy naukowo-technicznej z Kanadą, Rosją i Stanami Zjednoczonymi. Od 2016 r. UE wspiera dyplomację naukową za pośrednictwem spotkań ministrów nauki w sprawie badań arktycznych¹⁴. Sojusz na rzecz badań nad Atlantykiem został uruchomiony, aby wzmocnić badania nad Arktyką, a UE będzie dążyć do stworzenia sojuszu na rzecz badań nad Atlantykiem obejmującego obszary od bieguna do bieguna. UE włączy kwestie dotyczące Arktyki do głównego nurtu swoich dialogów prowadzonych z Arktyką i innymi podmiotami, w tym ze Stanami Zjednoczonymi, Kanadą, Norwegią, Islandią, Rosją, Chinami, Japonią, Republiką Korei i Indiami, a także z organami regionalnymi. Utworzenie stanowiska specjalnego wysłannika do spraw Arktyki w ramach Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych zapewnia UE punkt koordynacyjny na potrzeby jej dyplomatycznych działań w sprawach dotyczących Arktyki.

UE utrzymuje ważne stosunki z Grenlandią i Wyspami Owczymi. Oba te obszary są częścią Królestwa Danii i oba dążą do zacieśnienia stosunków z UE. W celu dalszego skonsolidowania i zacieśnienia długotrwałej współpracy między Komisją Europejską a Grenlandią Komisja Europejska utworzy biuro, którego siedziba będzie się mieścić w Nuuk. Biuro to będzie zarządzać wsparciem UE na rzecz Grenlandii, jak również ułatwiać dalsze wzmacnianie i pogłębianie partnerstwa między Komisją Europejską a rządem Grenlandii, w tym poprzez współpracę i dialog w obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, w ścisłej współpracy ze specjalnym wysłannikiem do spraw Arktyki.

OBSZAR ZAINTERESOWANIA 2: Grenlandia

Na podstawie decyzji o stowarzyszeniu zamorskim Grenlandia prowadzi z UE szeroko zakrojony dialog polityczny i merytoryczny, korzysta z preferencyjnych porozumień handlowych umożliwiających dostęp do rynku UE i jest jednym z największych odbiorców wsparcia UE w przeliczeniu na mieszkańca wśród krajów i terytoriów zamorskich (225 mln EUR przewidziane na lata 2021–2027). Działania te wspierają zrównoważony rozwój Grenlandii i dywersyfikację jej gospodarki. Do tej pory długoterminowa współpraca UE przyczyniła się w szczególności do wzmocnienia systemu edukacji i zwiększenia możliwości kształcenia, ponieważ wiedza i umiejętności są niezbędne dla rozwoju społeczno-gospodarczego Grenlandii.

Odnowiona w 2021 r. umowa o partnerstwie w sprawie zrównoważonych połowów między UE a Grenlandią jest ważnym kamieniem milowym w długoletniej współpracy między tymi stronami, ponieważ promuje zrównoważone wykorzystanie zasobów morskich. UE dąży do zacieśnienia i poszerzenia swojego partnerstwa z Grenlandią, w tym do ewentualnej współpracy w kwestiach związanych z zielonym wzrostem gospodarczym. Stała obecność UE w Grenlandii byłaby wyraźnym sygnałem do wzmocnienia partnerstwa i widoczności działań UE w praktyce, na przykład poprzez ustanowienie biura Komisji Europejskiej na terytorium Grenlandii.

Współpraca w zakresie ochrony ludności, bezpieczeństwa cywilnego oraz wyzwań związanych z bezpieczeństwem w regionach Arktyki

¹³ Unijne programy w obszarze badań naukowych i innowacji stanowią wyjątkową podstawę współpracy międzynarodowej, a pięć z ośmiu państw regionu Arktyki to państwa członkowskie UE (Finlandia, Szwecja, Królestwo Danii) lub kraje stowarzyszone (Norwegia, Islandia). Wyspy Owcze mają szczególny status i uczestniczą jako państwo stowarzyszone, mimo że stanowią część Królestwa Danii.

¹⁴ Spotkania ministrów nauki w sprawie badań arktycznych to organizowane co dwa lata wydarzenia międzyrządowe, których gospodarzami są państwa zainteresowane badaniami nad Arktyką.

Rosnące zainteresowanie badaniami nad Arktyką, jej zasobami oraz infrastrukturą, transportem i turystyką w tym regionie wymaga wzmocnionych systemów bezpieczeństwa i ochrony, takich jak satelity służące do gromadzenia danych dotyczących środowiska naturalnego, pogody, pokrywy lodowej, biologii, żeglugi i ruchu lotniczego oraz usprawnienia komunikacji. Ponadto w regionach arktycznych coraz częściej występują pożary środowiskowe i powodzie będące skutkiem zmiany klimatu, a monitorowaniem tych zmian zajmuje się Rada Arktyczna¹⁵. W związku z tym rośnie zapotrzebowanie na zdolności reagowania w sytuacjach wyjątkowych.

Narzędzia i doświadczenie UE w zakresie reagowania kryzysowego na katastrofy ekologiczne będą w dużym stopniu wykorzystywane w europejskiej Arktyce i poza nią. UE będzie współpracować z kluczowymi partnerami za pośrednictwem Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności¹⁶ oraz Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego. Unijny Mechanizm Ochrony Ludności jest już obecny w Arktyce dzięki Danii, Finlandii, Szwecji, Islandii i Norwegii, i oczekuje się, że podobna współpraca zostanie nawiązana z innymi państwami Arktyki, w tym za pośrednictwem grupy roboczej Rady Arktycznej ds. zapobiegania sytuacjom kryzysowym oraz gotowości i reagowania na wypadek takich sytuacji.

Usługa programu Copernicus w zakresie zarządzania kryzysowego UE już teraz zapewnia monitorowanie, wczesne ostrzeganie i mapowanie, zarówno przed wystąpieniem katastrofy, jak i w jej bezpośrednim następstwie. Globalny system ostrzegania o katastrofach i koordynacji UE¹⁷ usprawni mechanizmy ostrzegania i koordynację działań po wystąpieniu poważnych, nagłych klęsk żywiołowych. UE zwiększy możliwości programu Copernicus oraz europejskiej sieci informacji i obserwacji środowiska morskiego (EMODNET), aby lepiej przewidywać skutki ekstremalnych zdarzeń pogodowych, ze szczególnym uwzględnieniem Arktyki. Przyszła usługa wczesnego ostrzegania w sytuacjach kryzysowych programu Galileo będzie wykorzystywana do bezpośredniego docierania do ludzi zagrożonych nadchodzącą katastrofą i ostrzegania ich o takich katastrofach, w szczególności w regionach oddalonych nieobjętych sieciami łączności naziemnej.

Prowadzone w odpowiednim czasie i skuteczne operacje poszukiwawczo-ratownicze mają kluczowe znaczenie w Arktyce ze względu na panujący tam surowy klimat, nieprzewidywalną pogodę oraz ogromne odległości. Usługa SAR Galileo znacznie skraca czas potrzebny na ratowanie ludzi na morzu. Nowa usługa z kanałem zwrotnym w systemie Galileo oferuje nowe funkcje dla żeglarzy i pilotów pracujących w nieprzyjnym środowisku, i obecnie jest bezpłatnie zapewniana na całym świecie wyłącznie przez system Galileo.

Prowadzone będą dalsze prace nad usługą związaną z działaniami poszukiwawczo-ratowniczymi na morzu, przy większym wykorzystaniu systemów satelitarnych Unii i usług świadczonych przez agencje UE. Zgodnie z planem działania dotyczącym strategii Unii Europejskiej w zakresie bezpieczeństwa morskiego¹⁸ promowana będzie współpraca między

¹⁵ Istnieją dowody potwierdzające, że w ciągu ostatnich dziesięciu lat 83 % wszystkich katastrof wywołanych przez zagrożenia naturalne było spowodowanych ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi i klimatycznymi, takimi jak powodzie, burze i fale upałów. Międzynarodowa Federacja Krajowych Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycza, „2020 World Disaster Report” [„Sprawozdanie o katastrofach na świecie za 2020 r.”].

¹⁶ Unijny Mechanizm Ochrony Ludności służy wzmocnieniu współpracy w zakresie ochrony ludności między państwami członkowskimi UE a sześcioma państwami uczestniczącymi (w tym Islandią i Norwegią).

¹⁷ Globalny system ostrzegania o katastrofach i koordynacji zapewnia ramy współpracy między ONZ, Komisją i podmiotami zarządzającymi katastrofami na całym świecie, mające na celu poprawę mechanizmów ostrzegania, wymiany informacji i koordynacji w pierwszej fazie po wystąpieniu poważnych, nagłych klęsk żywiołowych w dowolnym miejscu na ziemi.

¹⁸ Strategia Unii Europejskiej w zakresie bezpieczeństwa morskiego oraz plan działania służący jej wdrożeniu przyjęte w dniach 24 czerwca i 16 grudnia 2014 r.

strażami przybrzeżnymi, w szczególności za pośrednictwem Forum Arktycznej Straży Przybrzeżnej. Aby zwiększyć bezpieczeństwo statków w Arktyce, UE poparła wytyczne Międzynarodowej Organizacji Morskiej (IMO) dotyczące bezpieczeństwa statków rybackich i łodzi rekreacyjnych w Arktyce, jak również opracowanie obowiązkowych środków dotyczących planowania rejsów i nawigacji – etap 2 kodeksu polarnego IMO.

OBSZAR ZAINTERESOWANIA 3: *Topniejąca wieczna zmarzlina*

Istnieje pilna potrzeba uwzględnienia niekorzystnych skutków topnienia wiecznej zmarzliny i powiązanych z tym zjawiskiem emisji hydratów gazowych, które stanowią wyraźne zagrożenie dla środowiska naturalnego Arktyki i jej mieszkańców i które mają szersze reperkusje również poza jej granicami.

- *Zmiana klimatu: gazy cieplarniane uwalniane z topniejącej wiecznej zmarzliny grożą nieodwracalnymi zmianami w Arktyce i innych regionach. UE będzie pogłębiać wiedzę na temat tego procesu, wykorzystując obserwacje satelitarne oraz pomiary dokonywane przez statki powietrzne, statki i stacje naziemne.*

- *Infrastruktura: topniejąca wieczna zmarzlina osłabia infrastrukturę i potęguje erozję obszarów przybrzeżnych. Ponad 70 % infrastruktury Arktyki i 45 % miejsc wydobywania ropy naftowej zbudowano na wiecznej zmarzlinie. Możliwe środki obejmują opracowanie urządzeń i metod lokalnego chłodzenia i lokalnej stabilizacji, dostarczanie danych satelitarnych na temat osiadania terenu i erozji na obszarach wiecznej zmarzliny oraz ustanowienie surowszych norm budowlanych.*

- *Aspekty dotyczące zdrowia: krajowe organy ds. zdrowia będą monitorować i oceniać ryzyko dla zdrowia ludzi, zwierząt i roślin. Obejmuje ono zagrożenia ze strony patogenów, takich jak węglik, lub zanieczyszczeń, takich jak rtęć zawarta w wiecznej zmarzlinie, uszkodzenia rurociągów kanalizacyjnych oraz przenoszenie patogenów na obszary wiecznej zmarzliny w wyniku migracji gatunków i działalności człowieka.*

Konieczne są dalsze badania w celu opracowania środków adaptacyjnych i łagodzących oraz zwiększenia wiedzy na temat wpływu na społeczności i zrównoważony rozwój. UE wspiera już te działania w ramach programu „Horyzont 2020” poprzez projekt Nunataryuk. Projekt Arctic Passion będzie bazował na tych pracach, a w jego ramach prowadzone będzie monitorowanie i prognozowanie topnienia wiecznej zmarzliny oraz mapowanie parametrów wiecznej zmarzliny za pomocą satelitów Copernicus oraz obserwacji in situ, z uwzględnieniem danych dostarczanych przez grupy rdzenne.

Kluczowym celem będzie bliższa współpraca z państwami Arktyki, w szczególności z Rosją, w zakresie tworzenia danych i usług dotyczących obszarów wiecznej zmarzliny w celu poprawy bezpieczeństwa środowiskowego i zdrowotnego oraz opracowania środków łagodzących. Istnieje również potrzeba lepszego zrozumienia możliwych powiązań między zmianą klimatu, topnieniem wiecznej zmarzliny oraz uwalnianiem nowych i starych patogenów o potencjale epidemicznym. W ramach partnerstwa wymiaru północnego w dziedzinie zdrowia publicznego mógłby zostać ustanowiony system monitorowania w celu wykrywania takich patogenów oraz na potrzeby modelowania i wczesnego ostrzegania w regionie.

Urząd ds. gotowości i reagowania na wypadek stanu zagrożenia zdrowia (HERA) będzie odgrywał kluczową rolę w przewidywaniu przyszłych zagrożeń dla zdrowia, w tym możliwej reaktywacji topniejących zarazków, które były zamknięte w wiecznej zmarzlinie. W potencjalnej przyszłej sytuacji stanu zagrożenia zdrowia HERA wzmocni infrastrukturę bezpieczeństwa zdrowotnego w celu reagowania na zagrożenia, przy udziale agencji, w tym Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób.

UE:

- *wzmocni prognozy strategiczne w zakresie zagrożeń dla bezpieczeństwa Arktyki, w szczególności związanych ze zmianą klimatu, we współpracy z krajami partnerskimi i NATO;*
- *utworzy Biuro Komisji Europejskiej w Nuuk (Grenlandia) w celu wzmocnienia i zacieśnienia współpracy między UE a Grenlandią;*
- *zwiększy zaangażowanie UE w prace wszystkich istotnych grup roboczych Rady Arktycznej;*
- *będzie dążyć do stworzenia sojuszu na rzecz badań nad Atlantyką obejmującego obszary*

od bieguna do bieguna;

- przyczyni się do poprawy usługi związanej z działaniami poszukiwawczo-ratowniczymi na morzu, wykorzystując w większym stopniu systemy satelitarne UE oraz współpracę między strażami przybrzeżnymi, w szczególności w ramach Forum Arktycznej Straży Przybrzeżnej;*
- będzie współpracować z kluczowymi partnerami i forami regionalnymi za pośrednictwem Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności w celu wzmocnienia zdolności reagowania i współpracy w zakresie ochrony ludności w regionie;*
- będzie wspierać badania i gromadzenie danych na temat długoterminowych skutków topnienia wiecznej zmarzliny, aby ocenić potencjalny wpływ tego zjawiska na społeczności, zdrowie i zrównoważony rozwój oraz opracować środki łagodzące;*
- za pośrednictwem urzędu HERA będzie przewidywać przyszłe zagrożenia dla zdrowia w Arktyce, w tym możliwą reaktywację topniejących zarazków, które były zamknięte w wiecznej zmarzlinie.*

2. ZWIĘKSZENIE ODPORNOŚCI ARKTYKI NA ZMIANĘ KLIMATU I DEGRADACJĘ ŚRODOWISKA

UE uznaje i będzie w dalszym ciągu oceniać swój wpływ na ten region¹⁹. Jej celem jest zmniejszenie tego wpływu w sposób skoordynowany, w ścisłej współpracy z władzami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi oraz społecznościami Arktyki. UE podejmie działania ukierunkowane na główne źródła zanieczyszczenia, które mają wpływ na regiony Arktyki w powietrzu, na lądzie i na morzu, takie jak tworzywa sztuczne/odpady morskie, sadza, chemikalia i emisje z transportu, jak również niezrównoważone wykorzystywanie zasobów naturalnych.

Zmiana klimatu i różnorodność biologiczna: dwie strony jednego medalu

Zmiana klimatu i różnorodność biologiczna są współzależne. UE ma wiodącą pozycję w negocjacjach w ramach Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC) oraz Konwencji o różnorodności biologicznej. UE przyjęła niedawno prawo klimatyczne, w którym określono cel polegający na osiągnięciu neutralności klimatycznej do 2050 r. oraz wzmocnienie odporności i zmniejszenie wrażliwości na zmianę klimatu. Proponowany pakiet „Gotowi na 55” ma na celu sprawienie, aby polityka UE w dziedzinie klimatu, energii, użytkowania gruntów, transportu i podatków umożliwiała redukcję emisji gazów cieplarnianych netto o co najmniej 55 % do 2030 r.; pakiet ten zostanie przełożony na solidne strategie polityczne i zobowiązania, które przyniosą korzyści Arktyce. UE wspiera również światowy cel „30*30” dotyczący objęcia ochroną 30 % powierzchni lądu i 30 % powierzchni oceanów do 2030 r. poprzez ustanowienie sieci morskich obszarów chronionych i innych skutecznych obszarowych środków ochrony (OECM). Ponadto UE zdecydowanie popiera porozumienie wykonawcze w ramach UNCLOS w sprawie ochrony i zrównoważonego wykorzystania różnorodności biologicznej mórz na obszarach znajdujących się poza jurysdykcją krajową (BBNJ).

Ochrona i zrównoważone wykorzystywanie żywych zasobów mórz Arktyki, w tym zasobów rybnych, mają zasadnicze znaczenie. UE jest stroną umowy w sprawie zapobiegania

¹⁹ Biuro Polityki Gospodarczej i Rozwoju Regionalnego (EPRD), „Overview of EU actions in the Arctic and their impact” [„Przegląd działań UE w Arktyce oraz ich skutków”], Polska, czerwiec 2021 r. („sprawozdanie EPRD”). Sprawozdanie z badania finansowanego przez Instrument Partnerstwa UE.

nieuregulowanym połowom na morzu pełnym w środkowej części Oceanu Arktycznego²⁰ (zob. ramka 4).

OBSZAR ZAINTERESOWANIA 4: Zapewnienie skuteczności umowy w sprawie zapobiegania nieuregulowanym połowom na morzu pełnym w środkowej części Oceanu Arktycznego

Wejście w życie tej umowy jest bardzo ważnym wydarzeniem dla Arktyki. Zapewnia ona ochronę ekosystemów morskich poprzez zastosowanie ostrożnościowego i opartego na podstawach naukowych podejścia do wszelkich przyszłych połowów w środkowej części Oceanu Arktycznego. UE wniosła znaczny wkład w negocjacje i prace przygotowawcze prowadzone przed wejściem w życie tej umowy. UE będzie wspierać jej szybkie wdrożenie, obejmujące ustanowienie wspólnego programu naukowego, środków ochrony i zarządzania w odniesieniu do połowów badawczych oraz niezbędnych uzgodnień instytucjonalnych. W ramach wkładu do wspólnego programu naukowego UE będzie również prowadzić badania w środkowej części Oceanu Arktycznego.

W celu ochrony Arktyki UE popiera również wyznaczanie chronionych obszarów morskich na Oceanie Arktycznym, również w ramach Konwencji o ochronie środowiska morskiego obszaru północno-wschodniego Atlantyku (OSPAR).

Wspólna inicjatywa UE i Europejskiej Agencji Kosmicznej w zakresie nauki o Ziemi ma zasadnicze znaczenie w kontekście zrozumienia zmiany klimatu. W ramach programu Copernicus funkcjonuje specjalne centrum monitorowania i prognozowania zjawisk w obszarze Oceanu Arktycznego, specjalizujące się w obserwacji i monitorowaniu lodu morskiego. UE będzie dalej rozwijać usługi programu Copernicus dotyczące Arktyki oraz wykorzystywać wiedzę i dane zgromadzone dzięki realizacji projektów takich jak Arctic Passion w ramach programu „Horyzont 2020”. Przeanalizuje ona utworzenie arktycznego ośrodka tematycznego programu Copernicus, który pełniłby funkcję punktu kompleksowej obsługi, gdzie prezentowane byłyby wszystkie istotne usługi w zakresie monitorowania biegunów, zarówno na lądzie, jak i na morzu.

Rozwiązanie problemu zanieczyszczenia tworzywami sztucznymi/odpadami morskimi

UE ustanowiła cele w zakresie zmniejszenia ilości śmieci z tworzyw sztucznych i mikrodrobin plastiku odpowiednio o 50 % i 30 % do roku 2030²¹. Dąży ona do zawarcia globalnego porozumienia w sprawie tworzyw sztucznych, mającego na celu walkę z zanieczyszczeniem plastikiem przy zastosowaniu podejścia opartego na gospodarce o obiegu zamkniętym i z uwzględnieniem całego cyklu życia tworzyw sztucznych. Ponadto poprzez Plan działania na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby UE będzie dążyć do stworzenia nietoksycznego środowiska na całym świecie. UE aktywnie angażuje się w prace Rady Arktycznej i Komisji OSPAR, które w szczególności zajmują się kwestią odpadów morskich, w tym śmieci z tworzyw sztucznych.

Wspieranie wspólnych działań na rzecz redukcji emisji sadzy w Arktyce

Redukcja emisji sadzy, które mają wpływ na Arktykę, nadal stanowi istotne wyzwanie. Jako nietrwały czynnik wpływający na zmianę klimatu sadza powoduje silne regionalne ocieplenie poprzez przyciemnianie wysoce odbłaskowych powierzchni i pochłanianie promieniowania słonecznego w powietrzu. Emisje te stanowią również szkodliwy dla zdrowia czynnik zanieczyszczenia powietrza. UE jest odpowiedzialna za około 36 % ilości sadzy odkładającej się w Arktyce²², co prowadzi do ocieplania zarówno atmosfery, jak i powierzchni lądu i lodu. W związku z tym UE wspiera kompleksową politykę mającą na celu sprostanie temu

²⁰ Decyzja Rady (UE) 2019/407 z dnia 4 marca 2019 r. w sprawie zawarcia, w imieniu Unii Europejskiej, umowy w sprawie zapobiegania nieuregulowanym połowom na morzu pełnym w środkowej części Oceanu Arktycznego (Dz.U. L 73 z 15.3.2019, s. 1).

²¹ COM/2021/400.

²² Sprawozdanie EPRD, s. 5.

wyzwaniu (zob. ramka 4).

OBSZAR ZAINTERESOWANIA 5: Emisje sadzy

UE popiera orientacyjny cel Rady Arktycznej, jakim jest zmniejszenie do 2025 r. emisji sadzy, które docierają do Arktyki, nawet o 33 % w stosunku do poziomu z 2013 r.; UE podejmie starania, aby przyczynić się do osiągnięcia tego celu.

UE zachęca wszystkie państwa regionu Arktyki do zadbania o to, aby ich społeczności arktyczne funkcjonowały w oparciu o odnawialne źródła energii, zmniejszając zużycie oleju napędowego (do produkcji energii elektrycznej) oraz redukując emisje sadzy.

UE będzie dążyć do redukcji emisji sadzy poprzez wielostronne podejście wraz ze Stanami Zjednoczonymi, Kanadą i innymi krajami, w oparciu o prace prowadzone w ramach Rady Arktycznej^{23,24}, zgodnie z działaniami zapowiedzianymi w przyjętym niedawno planie działania UE na rzecz eliminacji zanieczyszczeń.

UE będzie również wspierać współpracę na rzecz ograniczenia emisji sadzy z pożarów (lasów i torfu), w szczególności poprzez zaproponowanie, aby państwa Arktyki i inne kraje rozważyły budowę i współużytkowanie zasobów do zwalczania pożarów lasów z powietrza i lądu, które mogłyby zostać utworzone w ramach współpracy regionalnej, np. Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności.

UE będzie kontynuować ścisłą współpracę w ramach ustanowionego przez Radę Arktyczną Programu Monitorowania i Oceny Regionu Arktyki²² w sprawie emisji sadzy, opierając się na wcześniejszym działaniu finansowanym z Instrumentu Partnerstwa.

Partnerstwo na rzecz środowiska w ramach wymiaru północnego będzie również wspierać projekty na rzecz redukcji emisji sadzy w Rosji. Ważnym krokiem byłoby stworzenie sieci stacji pomiarowych.

Komisja przeanalizuje bliżej kwestię redukcji emisji sadzy w ramach przeglądu dyrektywy (UE) 2016/2284 w sprawie krajowych redukcji krajowych emisji, którego dokona do 2025 r.

Globalny system informacji o pożarach programu Copernicus posłuży do monitorowania wpływu pożarów w Arktyce oraz ich emisji, które w ostatnich kilku latach gwałtownie wzrosły²⁵.

UE będzie w dalszym ciągu wzmacniać zdolności usługi programu Copernicus w zakresie monitorowania atmosfery z myślą o tworzeniu globalnych prognoz dotyczących wartości aerozolu sadzy²⁶.

Wspieranie potencjału Arktyki w zakresie energii odnawialnej

Arktyka posiada ogromny potencjał w zakresie odnawialnych źródeł energii (energia geotermalna, wiatrowa, ekologiczna energia wodorowa i energia wodna). Rozwój technologii w zakresie czystej energii leży w interesie Arktyki i UE; dlatego też UE będzie zacieśniać współpracę w zakresie czystej energii, zwiększać wymianę praktyk i doświadczeń w tej dziedzinie oraz analizować podaż czystej energii i działania w zakresie transformacji energetycznej.

Ograniczenie skażenia chemicznego

Lokalne, regionalne i wielostronne działania na rzecz wyeliminowania skażenia chemicznego w środowisku naturalnym przyczynią się do zmniejszenia zanieczyszczenia Arktyki. UE jest prawdopodobnie źródłem 6–8 % rtęci odkładającej się na północ od koła podbiegunowego²⁷ i wspiera zdecydowane działania w ramach Konwencji z Minamaty w sprawie rtęci w celu dalszego ograniczania zanieczyszczenia rtęcią. Do realizacji tych celów przyczyni się również zbliżający się przegląd rozporządzenia w sprawie rtęci²⁸.

²³ Sprawozdanie Grupy Ekspertów Rady Arktycznej ds. Emisji Sadzy i Metanu, podsumowanie postępów i zalecenia na 2021 r., Reykjavik (pkt 22).

²⁴ <https://eua-bca.amap.no/>

²⁵ <https://erccportal.j rc.ec.europa.eu/getdailymap/docId/3662>

²⁶ <https://atmosphere.copernicus.eu/global-forecast-plots>

²⁷ Sprawozdanie EPRD, s. 60.

²⁸ Rozporządzenie (UE) 2017/852.

Zmniejszenie śladu węglowego i środowiskowego transportu morskiego

UE odpowiada za 31 % emisji CO₂ i 16,5 % emisji sadzy z transportu morskiego w Arktyce²⁹. W kompleksowej strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności³⁰ określono ścieżkę europejskiego systemu transportowego w kierunku zielonej i cyfrowej transformacji zgodnie z celami Europejskiego Zielonego Ładu; dzięki tej strategii słabo zaludnione obszary Arktyki mogą pozostać połączone i stać się bardziej odpornymi.

UE będzie przewodzić działaniom na rzecz żeglugi o zerowej emisji i zerowym poziomie zanieczyszczeń na Oceanie Arktycznym zgodnie z celami Zielonego Ładu i pakietu „Gotowi na 55”³¹. UE uznaje niedawne przyjęcie przez Międzynarodową Organizację Morską (IMO) zakazu używania i przewozu ciężkiego oleju napędowego przez statki na wodach arktycznych i będzie dążyć do jego szybkiego i pełnego wdrożenia. UE i jej państwa członkowskie będą wspierać – zarówno na forum IMO, jak i na szczęblu UE – szybsze i bardziej ambitne redukcje emisji w odniesieniu do żeglugi na wodach Arktyki.

Zapewnienie zrównoważonego i odpowiedzialnego wydobycia i przetwarzania na rzecz neutralności klimatycznej

UE³² zużywa 20 % światowych produktów mineralnych, natomiast produkuje tylko 3 %. W przypadku wielu kluczowych minerałów jest ona uzależniona od kilku krajów pochodzenia lub tylko jednego takiego kraju; przykładowo Chiny dostarczają 98 % metali ziem rzadkich i 93 % magnezu. Osiem państw regionu Arktyki to potencjalnie znaczący dostawcy surowców krytycznych i innych; w Arktyce europejskiej prowadzi się już istotną działalność w zakresie wydobycia minerałów: Przykładowo Szwecja planuje do 2035 r. osiągnąć neutralność pod względem emisji dwutlenku węgla w produkcji rudy żelaza. Takie działania mogą stanowić ważną zachętę gospodarczą do tworzenia lokalnych produktów o wartości dodanej oraz gałęzi przemysłu średniego szczebla, wspierając tym samym wzrost gospodarczy i zatrudnienie.

UE będzie promować oceny środowiskowe, gospodarcze i społeczne oraz najlepsze praktyki w zakresie górnictwa, gospodarowania odpadami i reagowania na wypadki, a także wspierania metod zarządzania opartego na konkretnych obszarach i wdrażania inicjatyw w dziedzinie gospodarki o obiegu zamkniętym. Unijny plan działania w zakresie surowców krytycznych³³ ma na celu zapewnienie zrównoważonych i bezpiecznych dostaw surowców krytycznych dla przemysłu UE, przy pełnym poszanowaniu i zaangażowaniu społeczności lokalnych i rdzennych. Zasady UE dotyczące surowców pozyskiwanych w zrównoważony sposób podkreślają znaczenie należytego zarządzania środowiskowego i ochrony różnorodności biologicznej, promują efektywne wykorzystanie energii, wspierają łagodzenie zmiany klimatu i przystosowywanie się do niej oraz przyczyniają się do zwiększenia odporności ludności rdzennej w obliczu skutków zmiany klimatu. Obejmują one wezwanie do wzmocnienia obiegu zamkniętego poprzez bezpieczne użytkowanie, recykling, unieszkodliwianie i odzyskiwanie surowców z odpadów górniczych i przetwórczych oraz innych zasobów wtórnych. Uwzględniają one również aspekty społeczne, takie jak poszanowanie praw człowieka, lokalnych kultur, zwyczajów i wartości, a także konstruktywny, przejrzysty i aktywny dialog ze społecznością lokalną.

Budowanie odpornych unijnych łańcuchów wartości poprzez zrównoważone wydobycie i przetwarzanie surowców przyczyni się do rozwoju regionu Arktyki w sposób zrównoważony poprzez innowacje i obieg zamknięty, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa

²⁹ Sprawozdanie EPRD, s. 94.

³⁰ COM/2020/789.

³¹ COM/2021/551; COM(2021) 559; COM(2021) 562.

³² UE plus Zjednoczone Królestwo, sprawozdanie EPRD, s. 114.

³³ COM (2020) 474.

i higieny pracy oraz tworzeniu przyszłościowych, godnych miejsc pracy. Zapewnienie czystszej i bardziej zrównoważonego wydobycia i przetwarzania wymaga większego wykorzystania surowców wtórnych na poziomie lokalnym i unijnym, co jest możliwe dzięki czystym, ekologicznym technologiom, w celu wzmocnienia obiegu zamkniętego w regionie, stopniowego odchodzenia od obecnego modelu liniowego i ostatecznie zminimalizowania wpływu przemysłu wydobywczego na środowisko. Biorąc pod uwagę wyjątkowy, dziewiczy charakter regionu Arktyki oraz jego dużą wrażliwość na zmianę klimatu, UE będzie wraz z partnerami na arenie międzynarodowej dążyć do ustanowienia najwyższych standardów w zakresie ograniczania wpływu procesów wykorzystywania i przetwarzania na środowisko naturalne – zgodnie z unijnym planem działania. W tym celu tematy badań naukowych i innowacji w zakresie surowców w ramach programu „Horyzont Europa” obejmą przyjazny dla środowiska i zrównoważony środowiskowo wybór dostawców zgodnie z celami dotyczącymi ochrony różnorodności biologicznej, obiegu zamkniętego oraz wykorzystania technologii obserwacji Ziemi na potrzeby monitoringu środowiska.

Inni uczestnicy globalnych rynków już podejmują szybkie działania w celu zabezpieczenia dostaw. Dostęp do wystarczających środków ma kluczowe znaczenie dla otwartej strategicznej autonomii UE. Aby zaspokoić rosnący popyt, UE musi również zróżnicować źródła zaopatrzenia spoza UE. Rozwija strategiczne partnerstwa z krajami bogatymi w zasoby, takimi jak Kanada, i oferuje ściślejszą integrację swoich odpowiednich łańcuchów wartości, współpracę w zakresie badań naukowych i innowacji oraz dostosowanie do ambitnych norm środowiskowych i społecznych oraz standardów zarządzania, w zamian za czyste i pozyskiwane w etyczny sposób surowce.

UE jest również importerskim ropy naftowej i gazu ziemnego wydobywanych w Arktyce³⁴. Zobowiązała się do osiągnięcia celów porozumienia paryskiego poprzez realizację założeń Europejskiego Zielonego Ładu. Opierając się na częściowym moratorium na badanie węglowodorów w Arktyce³⁵, UE dąży do tego, aby ropa naftowa, węgiel kamienny i gaz pozostały w ziemi, również w regionach Arktyki. Istotną kwestią w tym względzie są szczególne trudności, wynikające z panujących warunków pogodowych, w reagowaniu i usuwaniu zanieczyszczeń w przypadku wypadków przemysłowych lub morskich.

W tym celu Komisja pracuje z partnerami na rzecz wielostronnego zobowiązania prawnego do niedopuszczania do dalszego powiększania rezerw węglowodorów w Arktyce lub regionach przyległych ani do zakupu takich węglowodorów, jeśli miałyby być produkowane.

Wzmocnienie zarządzania obszarami morskimi Arktyki

Ocean Arktyczny i przyległe morza subarktyczne są priorytetem globalnych przemian spowodowanych zmianą klimatu³⁶. Najbardziej oczywistą zmianą na Oceanie Arktycznym jest cofanie się lodu morskiego w miesiącach letnich, przy czym niektóre modele przewidują, że w ciągu dekady na Oceanie Arktycznym w miesiącach letnich w ogóle zabraknie lodu. Zmiany temperatury wpływają na prądy oceaniczne, w tym na Prąd Zatokowy. Zakwaszenie wody morskiej, jak również szybka zmiana stref temperaturowych będą miały znaczący wpływ na morskie i przybrzeżne ekosystemy Arktyki. Skutki te mogą być katastrofalne.

UNCLOS zapewnia ramy zarządzania Oceanem Arktycznym uwzględniające metody pokojowego rozstrzygania sporów. UE podejmie działania na rzecz wzmocnienia międzynarodowego zarządzania obszarami morskimi i będzie wspierać partnerów w celu

³⁴ UE importuje 87 % skroplonego gazu ziemnego wydobywanego w Arktyce rosyjskiej (sprawozdanie EPRD, s. 104).

³⁵ W części Stanów Zjednoczonych, Kanady i Grenlandii.

³⁶ <https://www.ipcc.ch/srocc/>

zapewnienia, aby oceany były czyste, zdrowe i zarządzane w sposób zrównoważony³⁷.

UE będzie nadal rozwijać trwałe stosunki ze swoimi partnerami w regionie, takimi jak Islandia, Norwegia, Zjednoczone Królestwo, Grenlandia i Wyspy Owcze, również poprzez umowy w sprawie połowów. Należy w pełni przestrzegać międzynarodowego systemu prawnego zapewniającego ramy zarządzania archipelagiem Svalbard i jego wodami. W ramach wyłącznej kompetencji UE w zakresie ochrony żywych zasobów morza reprezentuje ona 22 państwa członkowskie UE, które są stronami traktatu paryskiego z 1920 r. w sprawie Spitzbergenu (archipelagu Svalbard).

UE wzmocni zdolności usługi programu Copernicus w zakresie monitorowania środowiska morskiego w celu uwzględnienia szczególnych potrzeb Oceanu Arktycznego.

UE:

- *będzie promować stosowanie w Arktyce europejskiej zrównoważonych i odpowiedzialnych rozwiązań w zakresie wydobywania surowców krytycznych niezbędnych na potrzeby zielonej transformacji oraz dążyć do tworzenia partnerstw strategicznych z bogatymi w zasoby państwami trzecimi;*
- *wraz z partnerami na arenie międzynarodowej będzie wspierać ustanawianie najwyższych standardów w zakresie ograniczania wpływu procesów wykorzystywania i przetwarzania na środowisko naturalne;*
- *będzie dążyć do tego, aby ropa naftowa, węgiel kamienny i gaz pozostały w ziemi, w tym w regionach Arktyki, opierając się na częściowym moratorium na badanie węglowodorów w Arktyce;*
- *poprze orientacyjny cel Rady Arktycznej, jakim jest zmniejszenie do 2025 r. emisji sadzy, które docierają do Arktyki, nawet o 33 % w stosunku do poziomu z 2013 r. oraz będzie przyczyniać się do jego osiągnięcia;*
- *będzie prowadzić negocjacje w celu osiągnięcia wyraźnego porozumienia w sprawie morskiej różnorodności biologicznej na obszarach znajdujących się poza jurysdykcją krajową oraz przyczyniać się do wdrażania umowy w sprawie zapobiegania nieuregulowanym połowom na morzu pełnym w środkowej części Oceanu Arktycznego;*
- *będzie wspierać wyznaczanie chronionych obszarów morskich na Oceanie Arktycznym;*
- *wzmocni działania w zakresie obserwacji Ziemi i oceanów, prognozowania i przewidywania klimatu poprzez zwiększenie możliwości programu Copernicus i sieci EMODNET w celu lepszego przewidywania skutków globalnego ocieplenia i ekstremalnych zdarzeń pogodowych;*
- *będzie wspierać możliwe utworzenie arktycznego ośrodka tematycznego programu Copernicus, który pełniłby funkcję punktu kompleksowej obsługi, gdzie prezentowane byłyby wszystkie istotne usługi w zakresie monitorowania biegunów, zarówno na lądzie, jak i na morzu;*
- *będzie finansować badania mające na celu zwiększenie wiedzy na temat transportu odpadów plastikowych na duże odległości na Północnym Atlantyku oraz transportu mikrodrobin plastiku drogą powietrzną;*
- *będzie przewodzić działaniom na rzecz żeglugi o zerowej emisji i zerowym poziomie zanieczyszczeń na Oceanie Arktycznym;*

³⁷ JOIN(2016) 49.

- będzie promować szybsze i bardziej ambitne redukcje emisji w odniesieniu do żeglugi na wodach Arktyki.

3. STYMULOWANIE INNOWACYJNEJ ZIELONEJ, NIEBIESKIEJ I CYFROWEJ TRANSFORMACJI

Poprzez wdrażanie założeń Europejskiego Zielonego Ładu, w tym nowego podejścia do zrównoważonej niebieskiej gospodarki, i realizację priorytetów na szczeblu międzynarodowym, UE dąży do łagodzenia problemów związanych ze zmianą klimatu, przystosowywania się do nich i radzenia sobie z nimi oraz oferuje europejskie rozwiązania w celu zapewnienia solidnej zielonej i niebieskiej transformacji.

Wspieranie nauki oraz badań naukowych i innowacji na rzecz Arktyki

Nauka, badania naukowe, innowacje i technologie stanowią centralny punkt polityki i działań UE w regionie Arktyki. Podejście UE do nauki i innowacji³⁸ polega na dawaniu dobrego przykładu, promowaniu multilateralizmu, otwartości i wzajemności we współpracy na rzecz rozwiązań dla wyzwań ekologicznych, cyfrowych, zdrowotnych i innowacyjnych, a także na rzecz sprawiedliwej i sprzyjającej włączeniu społecznemu transformacji. UE zainwestowała około 200 mln EUR w badania naukowe związane z Arktyką w ramach programu „Horyzont 2020” w latach 2014–2020, i będzie wspierać badania Arktyki za pośrednictwem programu „Horyzont Europa” (2021–2027)³⁹.

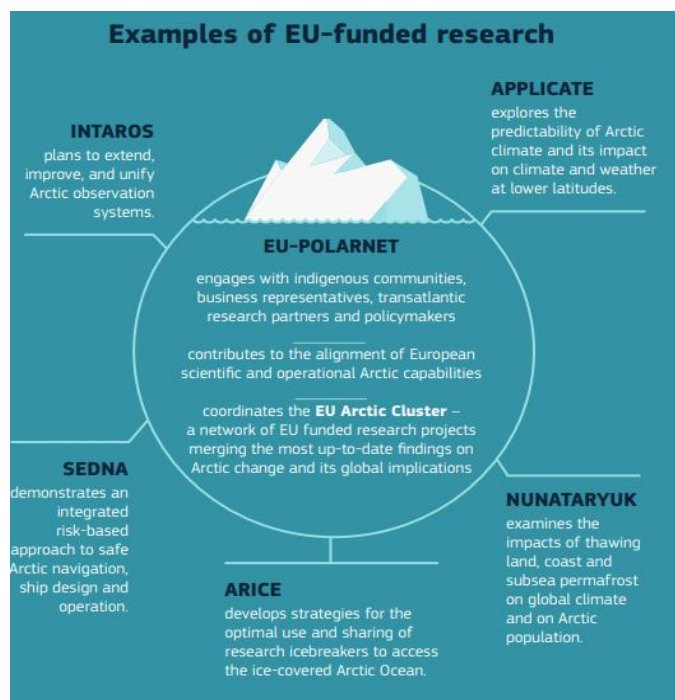
Innowacyjne technologie, takie jak satelity, duże zbiory danych, sztuczna inteligencja i zaawansowane modelowanie, prawdopodobnie przyczynią się do przekształcenia gospodarki Arktyki. Mogą one umożliwić sektorom, takim jak żegluga, rybołówstwo i turystyka, wzmocnienie ich zrównoważonego charakteru i obiegu zamkniętego, przy czym nowo powstające sektory, obejmujące m.in. „niebieskie technologie”, energię morską, wodór i bezpieczeństwo morskie, również opierają się na innowacjach i technologii.

Projekt EU-PolarNet 2 (2020–2023) realizowany w ramach programu „Horyzont 2020”, następca projektu EU-PolarNet 1 (2015–2019) w zakresie „koordynacji i współprojektowania europejskiej przestrzeni badań polarnych”, przyczyni się do wzmocnienia europejskiej społeczności naukowców zajmujących się badaniami naukowymi w regionach polarnych.

³⁸ COM(2021) 252.

³⁹ Program „Horyzont Europa” obejmuje trzy nowe inicjatywy, które przyczynią się do zwiększenia społecznego oddziaływania badań naukowych w regionie Arktyki w ciągu najbliższych 10 lat:

- misję dotyczącą zdrowych oceanów, mórz oraz wód przybrzeżnych i śródlądowych;
- misję dotyczącą przystosowania się do zmiany klimatu, w tym przemian społecznych; oraz
- współfinansowane partnerstwo na rzecz neutralnej dla klimatu, zrównoważonej i produktywnej niebieskiej gospodarki.

Większość projektów dotyczących Arktyki finansowanych w ramach programu „Horyzont 2020” angażuje społeczności lokalne i rdzenne, które posiadają historyczną i lokalną wiedzę na temat wyjątkowych ekosystemów Arktyki. Dalsze prace w tym kierunku będą rozwijane za pośrednictwem specjalnych warsztatów w ramach projektu EU-PolarNet 2 (zob. ramka 6) oraz poprzez sojusz na rzecz badań nad Atlantykiem.

OBSZAR ZAINTERESOWANIA 6: EU-Polar Net

W ramach projektu EU-PolarNet koordynuje się unijny klaster polarny, w skład którego wchodzi Europejska Rada Polarna, zintegrowany arktyczny system obserwacji Ziemi na Svalbardzie oraz 21 finansowanych przez UE projektów polarnych. W ramach tych projektów badane są: czynniki sprzyjające rozwojowi różnorodności biologicznej Arktyki oraz zmiany w zakresie różnorodności biologicznej; przemiany w systemach przybrzeżnych Arktyki; prognozy dotyczące pokrywy lodowej i podnoszenia się poziomu mórz; możliwości adaptacyjne i zrównoważony rozwój w Arktyce; budowanie zdolności w zakresie normalizacji w Arktyce.

W ramach działań „Maria Skłodowska-Curie” zapewniane są dotacje na szkolenia dla naukowców rozpoczynających karierę oraz na mobilność naukowców, w tym w regionie Arktyki, na wszystkich etapach kariery zawodowej naukowców. W ramach kilku bieżących projektów finansowanych z programu „Horyzont 2020” opracowano również programy szkoleniowe dla młodych naukowców w ścisłej współpracy ze stowarzyszeniem naukowców polarnych u progu kariery (Association of Polar Early Career Scientists).

Priorytetowe traktowanie ludności zamieszkującej Arktykę

Przewiduje się, że na regiony Arktyki coraz większy wpływ będą miały zarówno procesy demograficzne, jak i procesy migracyjne w wyniku rosnącego tempa presji związanych ze zmianą klimatu oraz presji społeczno-gospodarczych. Według prognoz całkowita liczba ludności Arktyki pozostanie w przyszłości na względnie stałym poziomie, jednak przewiduje się, że między poszczególnymi regionami Arktyki wystąpią znaczne różnice pod względem stopy wzrostu i procesów migracyjnych. UE będzie inwestować w przyszłość ludzi mieszkających w Arktyce poprzez wspieranie lepszej jakości edukacji, stymulowanie trwałego wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, w tym przez większe zaangażowanie młodzieży, kobiet i ludności rdzennej w procesy decyzyjne w Arktyce, w kwestiach, takich jak innowacje i badania naukowe, tworzenie miejsc pracy, umiejętności cyfrowe i edukacja.

Ludzie mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia zrównoważonego rozwoju i budowania odpornych społeczeństw. Regiony arktyczne są zróżnicowane pod względem etnicznym, administracyjnym, gospodarczym i demograficznym, a także pod względem wzorców migracji oraz realiów społecznych. Zrównoważona droga naprzód wymaga pluralistycznego dialogu, różnorodności i znaczącego udziału w podejmowaniu decyzji na wszystkich szczeblach.

Arktyczne forum zainteresowanych stron oraz dialog z ludnością rdzenną stanowią obecnie integralną część polityki UE wobec Arktyki. UE prowadzi regularne rozmowy z grupami przedsiębiorców, takimi jak Rada Gospodarcza ds. Arktyki, z organizacjami reprezentującymi gminy, takimi jak Forum Burmistrzów Regionów Arktyki, oraz z przedstawicielami całej Arktyki, w tym z siecią północnych słabo zaludnionych regionów. UE utrzymuje również regularne kontakty z Radą Samów.

Pandemia COVID-19 uwypukliła potrzebę lepszego zrozumienia zagrożeń dla zdrowia wynikających z wpływu zmiany klimatu w Arktyce (zob. ramka 7).

OBSZAR ZAINTERESOWANIA 7: Zdrowie i odporność

UE będzie dążyć do realizacji konkretnych projektów we współpracy ze Światową Organizacją Zdrowia i władzami najbardziej dotkniętych regionów Arktyki w celu wzmocnienia i wymiany wiedzy oraz najlepszych praktyk w zakresie ognisk epidemicznych, klęsk żywiołowych i innych zagrożeń dla dzikiej fauny i flory oraz ludzi, wynikających ze zmiany klimatu i degradacji środowiska. Będzie wspierać prace w ramach projektu „Jedna Arktyka, jedno zdrowie”, zarządzanego przez Grupę Roboczą Rady Arktycznej ds. Zrównoważonego Rozwoju; Rada Arktyczna zwraca szczególną uwagę na sytuację ludności rdzennej.

Unijne programy polityki spójności, w szczególności program Peryferia Północne i Arktyka w ramach inicjatywy INTERREG, zapewniają wsparcie na rzecz kultury Samów i Inuitów, ich źródeł utrzymania i możliwości w zakresie przedsiębiorczości. INTERREG zapewnia ramy dla transgranicznych kontaktów międzyludzkich, dostosowane do specyfiki Arktyki, w tym dla współpracy z partnerami. Projekt COVID-19 Response (CORE), w który zaangażowana jest Rosja, opiera się na wieloletnim doświadczeniu w dziedzinie e-zdrowia zdobytym przy realizacji programu Peryferia Północne i Arktyka.

Deklaracja Organizacji Narodów Zjednoczonych o prawach ludności rdzennej stanowi integralną część polityki UE w zakresie praw człowieka. UE będzie promować prawa i wolności ludności rdzennej zgodnie z konwencją Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) nr 169 oraz zachęcać do prowadzenia pełnych konsultacji i współpracy z ludnością rdzenną, pamiętając o zasadzie wolnej, uprzedniej i świadomej zgody przed przyjęciem i wdrożeniem środków, które mogą mieć na nią bezpośredni wpływ.

UE będzie utrzymywać bliskie kontakty nawiązane z młodymi ludźmi z różnych krajów podczas konsultacji publicznych dotyczących jej polityki wobec Arktyki, a także ustanowi regularne konsultacje z przedstawicielami młodzieży z Arktyki. Organizacje młodzieżowe w Arktyce uczestniczą już w działaniach finansowanych w ramach programu Erasmus+, aby rozwijać projekty i oferować informacje na temat możliwości pracy i szkoleń, mobilności edukacyjnej lub innych możliwości aktywnego uczestnictwa obywatelskiego. Islandia i Norwegia uczestniczą w tym programie jako kraje w pełni stowarzyszone.

Prawdziwy zrównoważony rozwój nie jest możliwy bez równouprawnienia płci. Zaangażowanie UE w badania nad Arktyką może przyczynić się do lepszego zrozumienia problemu braku pewności ze względu na płeć i cechy ludzkie związanego ze zmianą klimatu, zmianami środowiska naturalnego, wzorcami migracji i rozwojem przemysłowym. UE z zadowoleniem przyjmuje fakt, że udział kobiet zajmujących kierownicze stanowiska w Radzie Samów jest znaczny, a opierając się na pracach Rady Arktycznej i podstawowych zasadach UE, UE dopilnuje, aby przy opracowywaniu polityki mającej zastosowanie do Arktyki brano pod uwagę opinie kobiet. W ramach Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy

Międzynarodowej i Rozwojowej UE będzie finansować programy na rzecz młodzieży i kobiet w Arktyce oraz wspierać współpracę między miastami.

Wspieranie zrównoważonego rozwoju regionów

Polityka UE wobec Arktyki ma na celu pobudzenie innowacyjnej zielonej transformacji, w ramach której regiony Arktyki będą mogły posłużyć jako przykład tworzenia miejsc pracy odpowiadających potrzebom przyszłości w innowacyjnych sektorach, takich jak: energia ekologiczna, wodór, zrównoważony przemysł wydobywczy, uczenie się przez internet, e-zdrowie, łączność i infrastruktura, zrównoważona turystyka, zielone technologie, rybołówstwo i rolnictwo (zob. ramka 8).

Środki finansowe UE przeznaczone na działania na rzecz Arktyki są wydatkowane w ramach programów polityki spójności i polityki obszarów wiejskich dla północnej Szwecji i północno-wschodniej Finlandii, natomiast programy INTERREG rozszerzają zasięg działań UE i obejmują Wyspy Owcze, Islandię, Grenlandię, Norwegię i Rosję. Programy te stanowią kluczowe instrumenty, dzięki którym UE może nadawać kierunek zmianom zachodzącym w Arktyce. W ramach inicjatywy dotyczącej długoterminowej wizji dla obszarów wiejskich UE opracowano wspólną europejską wizję silniejszych, połączonych, dobrze prosperujących i odpornych obszarów wiejskich, w tym regionów Arktyki⁴⁰.

W latach 2021–2027 unijne programy spójności będą koncentrować się na zielonej i cyfrowej transformacji, zapewniając wsparcie inteligentnej transformacji gospodarczej poprzez nieustanną realizację strategii inteligentnej specjalizacji, środki finansowe na rozwój przedsiębiorczości oraz inicjatywy na rzecz młodzieży w Arktyce. Północne regiony Finlandii i Szwecji kwalifikują się do uzyskania wsparcia z nowego Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, którego celem jest złagodzenie kosztów społecznych i gospodarczych wynikających z transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.

OBSZAR ZAINTERESOWANIA 8: InvestEU na rzecz Arktyki

Program InvestEU obejmuje Fundusz, Centrum Doradztwa InvestEU oraz portal internetowy i ma zastosowanie również do Arktyki. Grupa EBI⁴¹ będzie odgrywać kluczową rolę we wdrażaniu Programu InvestEU wraz z innymi partnerami wykonawczymi, w tym krajowymi bankami prorozwojowymi lub międzynarodowymi instytucjami finansowymi, takimi jak Nordycki Bank Inwestycyjny. Każde państwo niebędące członkiem UE może uczestniczyć w Programie InvestEU poprzez wniesienie wkładu.

Oczekuje się, że gwarancja budżetowa UE udzielona za pośrednictwem Funduszu InvestEU spowoduje uruchomienie 370 mld EUR w ramach inwestycji publiczno-prywatnych w celu sfinansowania projektów w kluczowych obszarach polityki, w tym w zakresie zielonej i cyfrowej transformacji, badań naukowych i innowacji, nowych obszarów działania w europejskim sektorze zdrowia oraz technologii strategicznych.

Istniejące i nowe programy UE (np. Interreg Aurora, NPA, Karelia i Kolarctic) oraz organizacje (Grupa Europejskiego Banku Inwestycyjnego), które mogą wspierać zrównoważony rozwój w Arktyce europejskiej, staną się bardziej widoczne dla beneficjentów dzięki specjalnemu internetowemu portalowi inwestycyjnemu i informacyjnemu: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/100774/arctic-funding_en.

Inteligentna specjalizacja może wspierać rozwój innowacyjnych technologii i rozwiązań na rzecz zielonej transformacji, pomagając europejskim regionom arktycznym odnieść korzyści z inwestycji w ramach planu odbudowy dla Europy, który kładzie nacisk na efektywność energetyczną, zrównoważoną energię i transformację przemysłową. Ponadto unijny fundusz innowacyjny na rzecz działań w dziedzinie klimatu wspiera projekty demonstracyjne

⁴⁰ COM(2021) 345

⁴¹ Grupa EBI składa się z Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) i Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego (EFI).

w zakresie technologii niskoemisyjnych w środowisku morskim.

EBI będzie wspierać produkcję zielonej energii w Arktyce. Finansowanie i inwestycje są dostępne dla projektów, w ramach których wdraża się założenia gospodarki o obiegu zamkniętym poprzez zwiększanie zasobooszczędności i osiąganie postępów w procesach zrównoważonej produkcji, jak również innych projektów charakteryzujących się obiegiem zamkniętym w całym cyklu życia produktów.

Łącząc Arktykę

Infrastruktura kosmiczna zapewnia podstawowe usługi dla przedsiębiorstw i społeczności w regionie, w którym infrastruktura łączności naziemnej jest ograniczona.

Wobec braku kompleksowej łączności naziemnej w Arktyce UE w ramach swojej inicjatywy na rzecz bezpiecznej łączności satelitarnej zaoferuje niezawodne i funkcjonalne środki zapewniające:

- (i) bezpieczeństwo łączności i danych wrażliwych rządów, ochronę infrastruktury krytycznej w surowym środowisku Arktyki, zarządzanie kryzysowe, rozwiązania w zakresie telemedycyny oraz nadzór nad przestrzenią morską i powietrzną;
- (ii) bezpieczną łączność komercyjną na potrzeby integracji sieci 5G/6G, internetu rzeczy, e-zdrowia, łączności pokładowej i morskiej oraz inteligentnej edukacji oraz
- (iii) dostępność szybkich sieci szerokopasmowych eliminujących strefy nieczułości i zapewniających spójność w całym regionie Arktyki i w państwach członkowskich, umożliwiającym rozwiązanie problemu braku równowagi cyfrowej, w celu zapewnienia wsparcia dla w pełni funkcjonującego jednolitego rynku nawet w słabo zaludnionych regionach północnych.

Komponent cyfrowy instrumentu „Łącząc Europę” zostanie otwarty dla regionów arktycznych, oferując możliwość zapewnienia środków finansowych na realizację wielu projektów, w tym dotyczących transgranicznych korytarzy 5G i inteligentnych społeczności 5G oraz tworzenia połączeń między wysokowydajnymi ośrodkami informatycznymi, europejską federacją chmur obliczeniowych oraz podmorskimi systemami kablowymi.

Porty w Luleå, Kemi, Oulu, Narviku i Hammerfest są portami TEN-T zapewniającymi ważne połączenia między transportem morskim i lądowym. Przedłużenie korytarzy zatwierdzono w ramach instrumentu „Łącząc Europę” na lata 2021–2027 w celu zapewnienia transportu towarów pochodzących z regionów Arktyki na lądzie oraz potencjalnie przez Północną Drogę Morską.

UE:

- *będzie inwestować w badania naukowe nad Arktyką w ramach programu „Horyzont Europa” oraz prowadzić współpracę z podmiotami posiadającymi wiedzę na temat ludów rdzennych;*
- *będzie zwiększać wiedzę na temat zagrożeń dla zdrowia związanych ze zmianą klimatu w Arktyce oraz wspierać projekt „Jedna Arktyka, jedno zdrowie”, prawdopodobnie za pośrednictwem Europejskiego Obserwatorium ds. Klimatu i Zdrowia;*
- *będzie dawać przykład w zakresie zrównoważonych rozwiązań w Arktyce europejskiej i promować ich wdrażanie w innych regionach Arktyki oraz w innych częściach świata charakteryzujących się surowymi warunkami klimatycznymi;*
- *przeprowadzić badania nad skutkami społecznymi i demograficznymi zmian zachodzących*

w Arktyce;

- w większym stopniu angażować kobiety, młodzież i ludność rdzenną w istotne procesy decyzyjne;
- zwiększyć łączność cyfrową w regionach Arktyki za pośrednictwem programów kosmicznych UE oraz instrumentu „Łącząc Europę”;
- za pośrednictwem unijnych programów finansowania pobudzi innowacyjną zieloną transformację, w ramach której regiony Arktyki będą mogły posłużyć jako przykład tworzenia miejsc pracy odpowiadających potrzebom przyszłości;
- sprawi, by możliwości finansowania ze środków UE były bardziej widoczne dzięki internetowemu punktowi kompleksowej obsługi;
- podejmie działania na rzecz poprawy łączności poprzez przedłużenie korytarzy TEN-T.

WNIOSKI

Niniejszy wspólny komunikat zobowiązuje UE do zwiększonego zaangażowania w regionie Arktyki i wokół niego, w odpowiedzi na stojące przed nim wyzwania geopolityczne, środowiskowe, gospodarcze i społeczne oraz wyzwania dotyczące bezpieczeństwa, a także do współpracy z innymi podmiotami w celu zapewnienia zarządzania nowymi możliwościami, jakie oferuje ten region. Przedstawiono w nim szereg działań UE w Arktyce w oparciu o bieżące prace oraz nowe obszary wiedzy fachowej. Komisja i wysoki przedstawiciel będą współpracować z Parlamentem Europejskim, Radą i innymi instytucjami w celu wdrożenia tych działań oraz uwzględnią sprawozdanie Parlamentu w sprawie możliwości, obaw i wyzwań dotyczących bezpieczeństwa w Arktyce. UE rozszerzy swoją współpracę ze wszystkimi kluczowymi partnerami i zainteresowanymi stronami w Arktyce i poza nią, mając na uwadze wspólną odpowiedzialność za działania na rzecz zapewnienia bezpiecznego, zrównoważonego, prosperującego i pokojowego regionu, co leży w interesie całego świata.